23/02/2022

Ο “Πολύκαρπος” άνθρωπος μέσα στην ακαρπία της εποχής

/ Γνώμες

Γράφει ο π. Ιωάννης Γκιάφης, Πολιτικός Επιστήμονας – Θεολόγος

Από αρχαιοτάτων χρόνων ιδιαιτέρως φημισμένο δέντρο υπήρξε το “ελαιόδεντρο”. Ως πατρίδα του θεωρείται η περιώνυμος Αθήνα. Σύμφωνα πάντοτε με την αρχαία ελληνική ιστορία η θεά Αθηνά φύτεψε την πρώτη ελιά στην Ακρόπολη. Έκτοτε μέχρι και σήμερα συγκαταλέγεται μεταξύ των πιο βασικών προϊόντων παραγωγής της χώρας μας. Μάλιστα από την αρχαιότητα οι Έλληνες εξήγαγαν το “ελαιόλαδο” στις διάφορες αποικίες τους. Η ελιά καθίσταται γνωστή σε όλο τον

ευρωπαϊκό χώρο, αποκτώντας σήμερα παγκόσμια διάσταση. Αποτελεί δε σημαντικό μέρος της ανθρώπινης διατροφής και της οικονομικής ζωής. Εξάλλου συν τοις άλλοις η “ελιά” έχει και συμβολικό χαρακτήρα, καθότι το κλαδί της συμβολίζει την ειρήνη σ’ έναν τόπο. Δικαίως ο Κωστής Παλαμάς σ’ ένα ποίημά του θα την χαρακτηρίσει ως: “ευλογημένη απ’ το Θεό” και “γεμάτη προκοπή”.

Άραγε τι σχέση υπάρχει μεταξύ της ελιάς και της σημερινής εορτής της Αγίας μας Εκκλησίας; Καταρχάς είναι εγνωσμένο ότι το “λάδι” συνδέεται άρρηκτα με την λατρευτική ζωή. Παντού χρησιμοποιείται στην εκκλησιαστική λατρεία, παραπέμποντας σε κάποιο συμβολισμό. Όμως ως “ελαία κατάκαρπος” παρομοιάζεται από τον ιερό υμνογράφο και ο σήμερα τιμώμενος άγιος. Ως “ελιά γεμάτη καρπό” χαρακτηρίζεται ο αποστολικός πατέρας της Εκκλησίας μας, ο άγιος Πολύκαρπος, επίσκοπος Σμύρνης. Και πως να μην του αποδίδεται αυτός ο χαρακτηρισμός, όταν “εκ νεότητός” του καρποφόρησε ποικιλοτρόπως στη ζωή του.

Μελετώντας κανείς τον θεάρεστο βίο του, εντυπωσιάζεται απ’ τον τρόπο που έλαβε το όνομα “Πολύκαρπος”. Η αφορμή στάθηκε ένα θαύμα! Όντας ορφανός, αφού οι γονείς του φυλακίσθηκαν για την αγάπη του Χριστού, ανατράφηκε δίπλα σε μια ευσεβή και πλούσια χριστιανή. Κάποια φορά που στην Έφεσο, την ιδιαιτέρα πατρίδα του, έπεσε ξηρασία, ο λαός δυστύχησε. Μην αντέχοντας να βλέπει τους συνανθρώπους του να υποφέρουν, ο νεαρός “Παγκράτιος”(αυτό ήταν το όνομά του στην αρχή) άνοιξε τις αποθήκες του και κάλεσε όλους τους αναγκεμένους να πάρουν ό,τι χρειάζονται. Πληροφορούμενη αυτή την ενέργειά του η θετή του μητέρα, αμέσως τον μάλωσε. Εκείνος δεν πτοήθηκε και της ζήτησε να πάνε στην αποθήκη. Και ω του θαύματος! Οι αποθήκες ήταν γεμάτες και πάλι όπως πριν. Τότε εκείνη η ευλαβής γυναίκα κατάλαβε το θαύμα και με συγκίνηση του είπε: “Από σήμερα θα σε φωνάζουμε “Πολύκαρπο”, διότι όντως έχεις πολύ καρπό.”

Όλη η βιωτή του υπήρξε πολύκαρπη. Λαμβάνοντας τις “βάσεις” του από τον ιερό ευαγγελιστή Ιωάννη, προχώρησε μεταλαμπαδεύοντας το φως του ευαγγελίου στις ψυχές των ανθρώπων. Καλλιέργησε τις πολλές του αρετές, καταφέρνοντας στην περιοχή του να αποτελεί πρότυπο “αγίου” ανδρός. Εκτιμώντας τα χαρίσματά του ο άγιος Βουκόλος, πρώτος επίσκοπος Σμύρνης, τον προάγει στην ιερωσύνη. Φθάνει στο σημείο λίγο πριν την οσιακή τελευτή του να τον ορίσει και άξιο διάδοχό του. Και πράγματι ο άγιος Πολύκαρπος τον διαδέχεται στον επισκοπικό θρόνο.

Έχοντας την αποστολική διαδοχή καθότι αυτόπτης και αυτήκοος μάρτυς των ευαγγελικών ρημάτων του αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, επιδίδεται νυχθημερόν και στην αποστολική διδαχή.

Έρχεται αντιμέτωπος με τις αιρέσεις της εποχής του, κατορθώνοντας πολλούς

αιρετικούς να τους μεταστρέψει στον “ορθόδοξο δρόμο”. Με το κήρυγμά του και τον επιστολικό λόγο του ανατρέπει τις κακοδοξίες του Βαλεντίνου και του Μαρκίωνος, καταφέρνοντας πολλούς να τους μεταπείσει για την χριστιανική αλήθεια. Γι’ αυτό χαρακτηριστικά θα γραφτεί για τον άγιο Πολύκαρπο: “Οὗτός ἐστιν ὁ τῆς Ἀσιὰς διδάσκαλος, ὁ πατὴρ τῶν Χριστιανῶν, ὁ τῶν ἡμετέρων θεῶν καθαιρέτης”(“Μαρτύριον του αγίου Πολυκάρπου” κεφ. XII, ΒΕΠΕΣ τ. 3, σ. 24).

Σημαντική και συγχρόνως καθοριστική για τον άγιο Πολύκαρπο ήταν και η συνάντησή του με τον άγιο Ιγνάτιο, επίσκοπο Αντιοχείας. Ακολούθησε τα βήματά του και τις πατρικές συμβουλές του μέχρι το τέλος της επίγειας ζωής του. Βάδισε την οδό της Βασιλείας του Θεού απ’ τον κόσμο αυτό. Διαρκώς γινόταν πόλος έλξης πολλών χριστιανών, οι οποίοι έβρισκαν την παραμυθία στα προβλήματά τους, την παρηγοριά στις δοκιμασίες τους και την προετοιμασία για την “επουράνια πολιτεία”. Βλέποντας οι ειδωλολάτρες την μεγάλη επιρροή του προς τους χριστιανούς, τον φθόνησαν τόσο που γρήγορα τον οδήγησαν στον μαρτυρικό θάνατο(23 Φεβρουαρίου). Έτσι ο άγιος στέφθηκε με το αμαράντινο στεφάνι της δόξης του Θεού.

Σ’ έναν ύμνο ο ιερός υμνογράφος θα τονίσει λίαν εύστοχα: “Πολυκαρπίαν φέρουσα, τῶν ἀρετῶν πολύκαρπος φυτεία”(τροπάριο δ’ ωδής). Ο αποστολικός πατέρας διέθετε πολλούς καρπούς, μα κυρίως αυτούς του Αγίου Πνεύματος: την αγάπη, την χαρά, την ειρήνη, την εγκράτεια, την πίστη, την πραότητα και την μακροθυμία (Γαλ. ε΄,22-23). Όντως διακρίθηκε για την ατέρμονη και ανυπόκριτη αγάπη του προς τον Λυτρωτή Κύριο, την χαρά του για την σωτηρία των αδελφών του, την ειρήνη σ’ όλες τις καταστάσεις του βίου του, ακόμη και κατά την ώρα του μαρτυρίου του, την εγκράτειά του απ’ τα έργα του “σκότους” και τις σαρκικές ηδονές, την ακράδαντη εμπιστοσύνη του στο Σωτήρα Χριστό, την πραότητά του-την καλοσύνη του προς άπαντες και την μακροθυμία του-την υπομονή του καθ’ όλη την επισκοπική πορεία του. Επομένως έδωσε έναν δυναμικό αγώνα, αυξάνοντας τους καρπούς του και ποτίζοντας διαρκώς το αειθαλές δέντρο της ορθοδοξίας.
Πολύκαρποι καλούμαστε σήμερα να γίνουμε όλοι οι χριστιανοί. Έχουμε χρέος να αναθερμάνουμε τις αρετές μας, τις πολλές δωρεές του Θεού στη ζωή μας. Ο άγιος Πολύκαρπος ζητάει κι από μας σήμερα όχι μια παθητική συμμετοχή στην πνευματική ζωή, αλλά μια ενεργητική παρουσία και προσφορά. Ο Ιερός Χρυσόστομος λέγει ότι: “Οὕτω γὰρ ἡ ἀρετὴ ὑφαίνεται, καὶ τῆς ἡμετέρας σπουδῆς εἰσαγομένης, καὶ τῆς του Θεοῦ βοηθείας συμμαχούσης”(Εις Ψαλμ. ΡΜ’, ΕΠΕ 7,322). Δηλ. “Έτσι κατορθώνεται η αρετή και με το να καταβάλουμε τη δική μας προσπάθεια και με τη συμμαχία της βοήθειας του Θεού.”Δεν αρκεί μόνο η προσμονή της “εξ ύψους βοήθειας”, απαιτείται και η δική μας συνεργεία. Σήμερα

δυστυχώς ζούμε σε μια εποχή που ο άνθρωπος έχει μάθει όλα να του προσφέρονται έτοιμα και χωρίς κόπο. Προβάλλεται η καλοπέραση και όχι η κοπιαστική κατάκτηση ενός αγαθού. Λανσάρεται η νωθρότητα και η αδιαφορία και όχι ο μόχθος για οτιδήποτε. Το μόνο που ενδιαφέρει τον καθένα είναι η εύκολη και γρήγορη λύση των προβλημάτων του. Γι’ αυτό και η επιπολαιότητα με απότοκο την αποτυχία είναι εμφανής στους σημερινούς χριστιανούς.

Ο άγιος Πολύκαρπος διά της προτροπής του αγίου Ιγνατίου προς αυτόν, θα έρθει και θα μας συμβουλεύσει: “Ὅπου πλείων κόπος, πολὺ κέρδος”(“Επιστολή προς Πολύκαρπον Σμύρνης” κεφ. Ι, ΒΕΠΕΣ τ. 2, σ. 283). Όταν κοπιάζεις για κάτι, πόσο μάλλον για τους συνανθρώπους σου και κατ’ επέκταση για τον Θεό, το κέρδος είναι μεγάλο. Είθε λοιπόν να συνειδητοποιήσουμε πως θα καρποφορήσουμε, κοπιάζοντας να ξεριζώσουμε οτιδήποτε “σαπρό” απ’ τη ζωή μας και φυτεύοντας στη θέση του οτιδήποτε ευάρεστο στο Θεό. Αμήν!